

Nový rok s radarem
str. 3

Rovnost žen a mužů
str. 6

Marx a ekologie
str. 9

Solidarita

PROTI VÁLCE A GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

ČÍSLO 18

2008: Rok krysy

„Pokud budeme lidem před volbami otevřeně říkat, co máme v plánu, nikdy ve volbách nevyhrajeme.“

- Lidové noviny 15. 4. 2006

Nedarujme mu ani radar ani reformy

Protesty proti základně v Itálii

Italské město Vicenza je jedním z míst, která si USA vybraly k postavení další strategické základny na evropském kontinentě. Nová základna Dal Molin by totiž měla doplnit stávající vojenskou infrastrukturu Spojených států na severovýchodu Itálie a dát tak americké administrativě odrazový můstek pro operace na Blízkém východě a v regionu okolo Černého moře.

Obyvatelé tohoto města se s takovým záměrem nesmířili a, podobně jako v Brdech, se proti němu vzbouřili. Bojují nejen proti základně, ale také proti aroganci premiéra Romana Prodiho a místní radnice: jak premiér, tak radnice už základnu odsouhlasili.

V polovině prosince proběhly ve Vicenze tři dny akcí, debat a demonstrací proti militarizaci Evropy. Místní aktivisté z Presidia permanente No Dal Molin (www.nodalmolin.it), kteří vše organizovali, totiž chtěli dát svým protestům mezinárodní rozměr, protože si uvědomují, že dopady nové základny jdou daleko za hranice jejich města. Proto se programu účastnili zástupci z belgických, holandských a německých hnutí, přijely také delegace z Iniciativy Ne základnám i Ligy starostů proti radaru a početně zastoupeni byli jak Američané žijící v Itálii, kteří bojují od samého počátku po boku obyvatel Vicenzy proti základně, tak jejich známí z amerického protiválečného hnutí.

Program protestů zahájili ve čtvrtek večer studenti, když obsadili nevyužívaná vojenská kasárna. Díky stovkám mladých lidí se podařilo oživit šedou budovu uvnitř města a dát ji nazpět místním obyvatelům. Ti také začali ihned s osazenstvím kasáren „No war“ solidarizovat a houně navštěvovat nově otevřené prostory a akce uvnitř areálu. Smyslem obsazení bylo dát stovkám demonstrantů, kteří se sjížděli do města na sobotní demonstraci, střechu nad hlavou, když vedení města odmítlo poskytnout demonst-

rantům placené prostory.

Pátek a neděle byly naopak dny, kdy aktivisté z různých koutů Evropy a USA diskutovali o vlastních bojích a o tom, zda existují možnosti,

než se přímo masově účastnit demonstrace. Proto se na demonstraci dostavilo méně lidí než na tu minulou, 17. února. Ale i přes veškeré problémy vyjádřilo odpor vůči nové zá-

povala názor těchto občanů. Vládní komunisté, zelení a radikální sociální demokraté sice tvrdí, že proti základně jsou, ale nedokázali změnit postoje premiéra Romana Prodiho.

Premiér je totiž v celé věci klíčový, podle tajné dohody mezi Itálií a USA z roku 1955 stačí, když on sám dá souhlas s postavením základny. Nikoliv náhodou problém Dal Molin nikdy neprojednávala ani vláda, ani parlament, přestože jsou již vyhlášena výběrová řízení na její výstavbu.

Tyto strany se demonstrace neúčastnily masově. 80 tisíc lidí, kteří vyšli v sobotu do ulic, demonstrova-

lo nejen proti základně, ale i za jinou demokracii. Případ Vicenzy, podobně jako radar v Čechách, je totiž krachem, který nelze vyřešit změnou preferencí ve volbách. Dnes jsou v Itálii u vlády ti, kteří byli v alterglobalizačním hnutí od samého jeho zrodu či ho přímo zakládali, a dělají rozhodnutí, za která by se styděly i mnohé pravicové vlády, např. tolik medializovaný dekret o vyhoštění Rumunů z Itálie. Proto se ve Vicenze a v mnoha dalších místech Itálie zrodila hnutí, která mají za společnou snahu vrátit řešení problémů do rukou obyvatel a občanů. Celé hnutí, které zůstalo nejdříve zaskočeno chováním špiček tzv. radikální levice, pochopilo, že nelze dát nikomu mandát na řešení nejzávažnějších problémů, ale že naopak lidé samotní, skrz přímou účast na rozhodovacích procesech, musí začít hledat vyhovující řešení pro vlastní problémy.

JAKUB HORŇÁČEK

jak je efektivně mezi sebou propojit. Vrcholem tří dnů byla ale sobotní demonstrace a její doprovodný program. Akce však od začátku provázela řada problémů.

Stávka řidičů během předcházejícího týdne výrazně omezila zásoby benzínu a nafty v celé Itálii a tím odradila řadu lidí od cesty do odlehlé Vicenzy. Italské dráhy, vlastněné státem, navíc daly vědět až v pátek ráno, že vypraví na demonstraci omezené množství vlaků, aniž by však uznaly cestujícím skupinovou slevu. Dráhy a jejich vlastníci, italská vláda, tak znovu ukázaly, že mají více na srdci výdělky než právo občanů na vyjádření vlastního názoru. Navíc, jak už je tradicí, vlaky demonstrujících nabíraly velká zpoždění a mnohé dojely až několik hodin po začátku demonstrace.

V omezené míře mobilizovaly i největší italské odbory, CGIL, které se rozhodly spíše sbírat podpisy pod peticí proti postavení základny Dal Molin,

kladně 80 (údaje veřejnoprávní televize RAI) až 100 tisíc lidí (údaje deníku il Manifesto a organizátorů). V čele čtyř a půl kilometru dlouhého průvodu stály transparenty proti základně ve Vicenze a proti radaru v Brdech.

Demonstraci ukončily projevy zástupců hnutí ze zahraničí, dona Andrea Galla, janovského kněze a jednoho z organizátorů protestů proti G-8 v roce 2001, a proslov Daria Fo, nositele Nobelovy ceny za literaturu, který vzkázal italské vládě: „Přestali jste poslouchat lidi, a to bude vaším hrobem, blbci!“. Potřebu spolupracovat a vytvářet široká hnutí zdůraznila mluvčí Iniciativy Ne základnám, Ivona Novomestská.

Na italské institucionální politice a vládě je patrný krach zastupitelské demokracie. Ačkoliv proti základně je většina lidí ve Vicenze, regionu a pravděpodobně i v zemi, neexistuje žádná parlamentní strana, která by rázně zastu-

Nový rok s radarem

Po Novém roce bývá zvykem dívat se na to, co nám nový rok přinese a na co se můžeme těšit. Rok 2008 bude jistě velmi zajímavý, stejně jako byl rok předchozí. Kromě mnoha jiných věcí se dočkáme rozhodnutí o radaru. Ale kdy?

Ještě nezačal ani rok 2008 a budování radaru je zase ohroženo. Po prvních úspěšných jednáních o nás bez nás, kdy premiér Topolánek a s ním i většina ostatních zůstali v úžasu hledět, když se dozvěděli o nesobeckém americkém plánu se o nás rozdělit a pozvat na naše území také ruské vojáky, přichází pro české zastánce vybudování základny další zklamání. Americké tajné služby se rozhodly, že už nebudou holkou pro všechno, a pouštějí do světa zprávu, že Írán nevyvíjí jaderné zbraně už od roku 2003, čímž Bushovu administrativu přiblížily k fiasku, které zažila s odůvodňováním útoku na Irák.

Další neočekávaný zvrat v jednání přichází právě teď, kdy se dozvídáme, že prezident Bush si to rozmyslel a odvolává, co slíbil, a slibuje, co odvolal, a nepodepíše zákon o dotacích na vojenské obranné projekty, který mj. stanovuje podmínky financování části americké protiraketové obrany. To nám musí být i toho Saši Vondry líto. Dokáží si představit, jaký vztek na něj asi náš Saša Vondra musí mít. Jeho podnikatelský záměr je silně ohrožen. Bude muset pro Čechy vymyslet další nepřátele. Korea nevyšla, Írán nevyšel, Německo taky ne a strašlivě Rusko nabídló Ázerbajdžán. Moc toho nezbyvá, ale Saša je muž činu. Jistě si poradí.

G. W. Bush ale nepodepíše zákon ne kvůli tomu, aby měl Vondra vzteka, ani kvůli tomu, že by si celou věc rozmyslel. Důvod je jinde.

Součástí zákona je možnost, že by aktiva irácké vlády v USA byla zmražena, pokud by někdo zažaloval Irák za zločiny, které se staly za doby vlády Saddáma Husaj-

neckého přístupu (kterého se jim dostává za kritiku postupu v Iráku).

Problémy na straně Spojených států nebudou. Na tahu tedy zůstává domácí politická

na. Není tak těžké si představit, že se summit shodne na nějaké obecné formulaci a potřebnosti protiraketové obrany v Evropě. To pak bude vydáváno za souhlas spojen-

ců s vybudováním základen v ČR a Polsku. Co na tom, že rozpočet s finančními prostředky na polskou základnu neprošel. Vágní formulace z bukureštského summitu umožní zeleným, aby s lehkostí sobě vlastní zvedli jako jeden muž ruku pro radar. Tato úvaha se zdá být realistická i díky nedávnému vyjádření předsedy zelených Martina Bursíka. Ten v Právu řekl: „Možností je celá řada. (...)

na. <http://www.reuters.com/article/topNews/idUSWB-T00814520071228?feedType=nl&feedName=ustopnewsafternoon&sp=true>

Jednání ale budou dále pokračovat a zákon, který by definitivně stvrdil vybudování základen v Polsku a České republice, nebude tak těžké přijmout, neboť již přijatá legislativa pro rozpočtový rok 2008 dala Bushově administrativě k dispozici na tzv. válku s terorismem o 50 miliard dolarů navíc. <http://www.whitehouse.gov/omb/budget/fy2008/defense.html> Ochota Sněmovny reprezentantů i Senátu se jistě s blížícími se volbami a kampaní kolem nich snižovat nebude, zvláště v situaci, kdy projekt NMD (National Missile Defense) vyhovuje oběma stranám. Republikánům proto, že potřebují zahraniční vítězství jako sůl, a demokratům proto, že se mohou snáze bránit napadání z nevlaste-

scéna a tu budou zajímat dvě věci. První z nich je volba prezidenta. Společná schůze obou komor parlamentu je svolána na 8. února. Stanou proti sobě současný prezident Klaus a ekonom Švejnar. Zatím se oba nechali slyšet, že jim radar zas tolik nevádí, ale že se o tom raději bavit nebudou (pořád jsou totiž ve hře ty komunistické hlasy). A protože Václav Klaus, čestný to předseda ODS, chce být znovu zvolen, nenechá si volbu pokazit tím, že by se radar stal těsně před ní aktuálním politickým tématem, např. tím, že by Topolánkova vláda předložila Poslanecké sněmovně návrhy obou smluv.

Druhou důležitou věcí je bukureštský summit NATO, který má proběhnout od 2. do 4. dubna. Mezi hlavní tématy bude patřit mise NATO v Afghánistánu, kde spojenci řeší nedostatek jednotek a, jak jinak, protiraketová obra-

I že se radar stane součástí NATO a jeho odpůrci pochopí, že členství v něm přináší výhody i povinnosti.“ <http://pravo.newtonit.cz/default.asp?cache=187648>

Jsou tedy před námi dva možné termíny. Jedním je přelom února a března a druhým je měsíc duben a dny následující. Pro to, že se do února nic dít nebude, svědčí také vyjádření ministra Schwarzenberga, který tvrdí, že jednání budou trvat až do února. Radar nás tedy ještě nějakou dobu neopustí a úkolem protizákladnového hnutí je využít tohoto času k rozšíření celého hnutí a zároveň vytvoření obecného povědomí o souvislostech spojených s radarem a americkou zahraniční politikou. Ani jedno není nic nového, ale ani jedno není jen kvůli radaru, protože základna v České republice není jediný problém.

JAN MÁJÍČEK

Národní bezpečnostní strategie USA a Project for the New American Century

Poté, co USA vyhrály studenou válku uzboužením SSSR, jehož ekonomická situace nedovolovala investovat další a další miliardy do zbrojního průmyslu, stála americká zahraniční politika hned před dvěma zásadními otázkami. Jak naložit s nárůstem ekonomické, hospodářské, politické a hlavně vojenské moci, která ze Spojených států učinila supervelmoc, tedy hegemonu světového politického systému? A za druhé, americký vojenský kolos ztratil hlavního nepřítele, tedy i téma Národní bezpečnostní strategie, jinými slovy The Grand strategy – termín používaný především velmocemi s globálními zájmy a se schopností je prosadit.

Národní bezpečnostní strategii (dále jen NBS) by měla pravidelně předkládat každá americká administrativa. Mají v ní být jasně definovány její cíle a ambice zároveň s přiměřeností postupů použitých k jejich dosažení, provázanosti jednotlivých nástrojů, široce definované americké bezpečnostní politiky a realističnost jejich dosažení v určitém časovém horizontu.

Během studené války byly cíle NBS jasné, ale s rokem 1989 americká Grand strategy začíná postrádat jasnou definici.

Prezident je povinen předložit NBS do 18 měsíců od své inaugurace, ale prakticky žádný z nich to během 90. let nestihl v termínu. Bill Clinton předložil svou první NBS až v roce 1994 a George Bush až v září 2002. Styl definování NBS po roce 1989 nezní jako jasná deklarace bezpečnostních zájmů, ale potácí se od propagandistického shrnutí zahraničně politických úspěchů, to hlavně v období před volbami, k deklaraci obecných ambicí, tedy podpoře amerických

principů a ideálů ve světě.

Nikoho snad nepřekvapí, že za nejpovolanější elitu, která se měla ujmout řízení nej-silnější mocnosti světa, se považovali opět neokonzerva-

smyšlená.

Republikáni kritizovali Clintonovu demokratickou administrativu za to, že prý nebyla dostatečně efektivní při zajišťování bezpečnosti USA

tivci v řadách Republikánské strany. Mělo to však jeden háček. V Bílém domě seděl od roku 1992 demokrat Bill Clinton. Jak příznivci Republikánské strany řešili tento problém, si všichni pamatujeme. Mediální kampaň za účelem zkompromitování B. Clintona se táhla celým jeho funkčním obdobím. Mladí lidé, kteří se v té době nadchli pro republikány a značným dílem přispívali k této kampani, dnes přiznávají, že všechna obvinění byla

a prosazování jejich globálních zájmů. Jinými slovy nebyla dost agresivní.

Neokonzervativci prostě měli vyšší cíle než „jen“ ekonomickou prosperitu a mír ve světě. Jejich cíle nastínil již George Bush, Sr., na počátku 90. let, kdy byl hlavou výkonné moci právě on (1989-1992). Pokus o zformulování nové NBS obsahoval návrh dokumentu Defense Planning Guidance (Směrnice pro obranné plánování). Tento podklado-

vý materiál byl vypracován v roce 1992 týmem expertů pod vedením P. Wolfowitz (tehdejšího náměstka ministra obrany USA) a I.L. Libbyho (bývalý student Wolfowitz na Yale):

„Jeho nosnou myšlenkou byl požadavek, aby si USA ponechaly, respektive dále rozvíjely svůj potenciál pro odstrašení eventuálních konkurentů, kteří by chtěli aspirovat na větší regionální nebo dokonce globální roli. Tato strategie spočívala na dvou principech – USA měly zabránit vzestupu jakéhokoli rivala a své bezkonkurenční mocenské postavení měly využít k šíření západních hodnot a k zajištění amerických zájmů. Podle tohoto dokumentu se USA neměly stát světovým čteníkem, který je odpovědný za potírání všeho zlého. Jejich úlohou mělo být selektivní řešení těch problémů, které jasně souvisejí s národními zájmy USA.“ Zde je vidět obrovský nárůst ambicí americké zahraniční politiky, který vychází z vyhrané studené války.

Tento 46 stránkový dokument, jehož část prosákla na veřejnost díky listu New York Times, umožnila nahlédnout pod republikánskou pokličku, která skrývá unilaterální koncepci globálního mocenského uspořádání, založenou na ústřední roli USA při zajišťování celosvětové bezpečnosti.

Zatímco Defense Planning Guidance byl tajným materiálem administrativy G. Bushe, Sr., dokument PNAC (Plan for the New American Century) byl oficiální sérií dokumentů, tzv. think-tanků, které se staly součástí republikánských programových prohlášení před prezidentskými volbami 2000.

Jedním z výstupů v rámci PNAC byl dokument Přebudování americké obrany (Re-

building America's Defence). K jeho autorům nepatří nikdo jiný než opět P. Wolfowitz, J. Bolton (do prosince 2006 velvyslanec USA v OSN) a samozřejmě I. L. Libby.

„V roce 1997 získal PNAC institucionální podobu think-tanku, jehož hlavním cílem byla podpora amerického globálního vůdcovství. V základajícím prohlášení této organizace se píše, že se USA musí vrátit k principům politiky prezidenta R. Reagana - k silným ozbrojeným silám, čelícím současným i budoucím hrozbám, a k zásadové zahraniční politice, prosazující americké hodnoty a zájmy. Tento dokument, představující zárodek současné americké bezpečnostní a obranné politiky deklaroval, že udržení a upevnění vůdčí role USA ve světě závisí na jejich vojenském potenciálu. Konstatuje se v něm, že současný globální bezpečnostní pořádek bezprecedentně vyhovuje americkým hodnotám a zájmům, a proto USA stojí před výzvou

zachovat a rozšířit tento tzv. Pax Amerika. Podle této vize mají Spojené státy šířit svobodu a demokracii v celosvětovém rámci a při realizaci této mise se v první řadě opírat o svou dominantní vojenskou převahu a o americkou politickou i hospodářskou moc“, píše Radek Kohl, přední český odborník na bezpečnostní problematiku.

Prioritou Republikánské strany bylo již před vítězstvím jejich kandidáta G. Bushe Jr., obnovení vojenské síly USA, která měla být údajně během 90. let oslabena nedostatečnými investicemi a vysokým počtem operací v oblastech nesouvisejících s národními zájmy USA.

Bushova administrativa předložila po 11. září 2001 válečnou bezpečnostní politiku, založenou na akci. Důsledkem této politiky opírající se hlavně o vojenskou převahu USA ve světě, je logické navýšení obranného rozpočtu, jakož i aplikace nových postupů, jejichž provedení je

ponecháno plně na uvážení amerického prezidenta. Absolutně neskrývá preferenci unipolárního jednání a výrazné omezení multilaterální spolupráce.

11. září 2001 se pro zbrojní koncerny USA a nekonzervativce stalo něčím jako americké embargo vůči Kubě pro Castrův režim, tedy raison d'être. Válka s terorismem i válka v Iráku se mi jeví jako stejný podvod, jakým byl výmysl o super zbraních hromadného ničení v rukou SSSR v 70. letech, režimovaný stejnými lidmi, za stejným účelem a tím rozhodně nejsou lidská práva a demokracie.

Podpora Spojených států represivním autoritativním režimům, tedy podkopávání rozvoje občanské společnosti a demokratizačních hnutí v arabských zemích jako je Saúdská Arábie, Bahrajn, Kuvajt či Alžírsko je důkazem „dvojího metru“ USA při jejich pověstném šíření demokracie. Jejich kritika nedodržování lidských práv se nejčastěji řídí

aktuálními národními zájmy USA.

Je také nutné si uvědomit, že muslimové nezačali protestovat proti americké zahraniční politice až za prezidenta Bushe a nekončí svou kritiku na hranicích Iráku nebo Afghánistánu. Pamatují si, kdo podporoval Írán za dob šáha a Saddáma Husajna v jeho největších zločinech včetně války proti Íránu a plynových útoků na kurdské obyvatelstvo. Nezapomínají na to, kdo dal dohromady a financoval armády nejradikálnějších mudžahedínů pro boj proti bývalému SSSR v Afghánistánu. A také mají přehled o metodách a dopadech americké zahraniční politiky mimo arabský svět.

JANA RIDVANOVÁ

Výběr z bakalářské práce „Intervence Spojených států po druhé světové válce“.

Kosovo: triumf Západu?

Pokud chcete mít nějaké morální měřítko takzvaného „mezinárodního společenství“, podívejte se, co prohlašuje za svůj úspěch.

Jednoho dne jsem v radiu slyšel hovořit Jamese Rubina, vysoce postaveného úředníka na ministerstvu zahraničních věcí za vlády Billa Clintona, jak hovoří o tom, že Spojené státy získají zpět svou mezinárodní důvěryhodnost, když zopakují humanitární triumf, jaký se jim podařil v roce 1999 v Kosovu. Málem jsem se pozvracel.

Kosovo je srbská provincie. Většinu obyvatelstva dnes tvoří Albánci, ale Kosovo si zachovává významné postavení v srbské nacionalistické ideologii. Hraním na tyto struny zahájil Slobodan Milošević program expanzionalismu, který pomohl vyvolat války na Balkáně v 90. letech.

Poslední epizodou těchto válek byly boje v Kosovu na jaře 1999. Od té doby vedla Srby kontrolovaná jugoslávská armáda (JNA) brutální protipovstalecké tažení malé-

ho rozsahu proti gerile Kosovské osvobozené armády (KLA).

Clinton a jeho evropští spojenci zahájili bombardování Srbska. Milošević na to zareagoval tím, že rozkázal JNA, aby vyhnala statisíce Albánců, ale nakonec se musel vzdát kontroly nad Kosovem ve prospěch OSN a NATO. Ruskem zprostředkovaná dohoda ukončila válku a Kosovo zůstalo legálně součástí Srbska.

Nyní se Kosovo vrací na stránky noviny. Místní vláda s převahou Albánců hrozí jednostranným vyhlášením nezávislosti na Srbsku. Tento plán má podporu Bushovi administrativy a mocností Evropy.

Summit EU rozhodl o vyslání 1800 policistů, soudců, celníků a prokurátorů, aby pomohli se „stabilizací“ po získání nezávislosti. Připojí se k 16 000 vojáků NATO v misi KFOR (Kosovo Force).

Zkrachovalý stát

Jako odpověď na vlnu kri-

minality a obecně rozšířeným zvěrstvům proti srbské menšině v Kosovu, přijalo OSN politiku „standards před statusem“. Jinými slovy, Kosovo musí nejprve mít fungující demokratické instituce – vládu práva, svobodu pohybu, návrat a znovuzačlenění Srbů a jiných menšin, dialog se srbskou vládou v Bělehradě – než dojde k jakékoliv shodě na jeho mezinárodním statusu.

Nyní se tato politiky opustila. Finanční analytik Oskar Lindström napsal v květnu ve svém dopise ve Financial Times:

„Bombové útoky a vraždy politických oponentů (a zaměstnanců OSN) jsou na běžném pořádku...Nezávislé Kosovo bude spíše zkrachovalým státem, etnicky vyčištěným od všech menšin, než multikulturním modelovým státem, jak prohlašují USA a Británie.“

Mise EU má za cíl částečně zkrotit Thačiho a gangstery kolem něj, stejně jako odradit Srby o jakékoliv vojenské ak-

ce. Ale i s 1600 posilou, kterou má NATO v záloze, není šance na porážku srbských enkláv bývalých velitelů KLA, kteří řídí Kosovo.

Západní podpora kosovské nezávislosti mezitím zhoršuje vztahy s Ruskem. Vláda Vladimíra Putina oznámila, že bude vetovat v Bezpečnostní radě OSN vyhlášení kosovské nezávislosti a západní představitelé jsou rozladěni vztahy Rusky i jinde. Tak například klientský režim USA v Gruzii se obává, že ruská vláda použije kosovský precedent a uzná Abcházii a Jižní Osetii, dvě Ruskem podporované separatistické provincie v Gruzii.

Shrňme to, Spojené státy a EU spěchají na pomoc režimu, v jehož čele stojí nacionalistický gangster a jehož nezávislost může destabilizovat celý region, jež byl méně jak před deseti lety rozdělen válkou. To je to „dobré správa“, kterou hlásají zbytku světa.

ALEX CALLINICOS
PŘEKLAD JAN MÁJÍČEK

Jak na rovnost žen a mužů?

Přetiskujeme úvod, který zazněl na debatním víkendů Dny Antikapitalismu, který organizovala SocSol na konci října 2007.

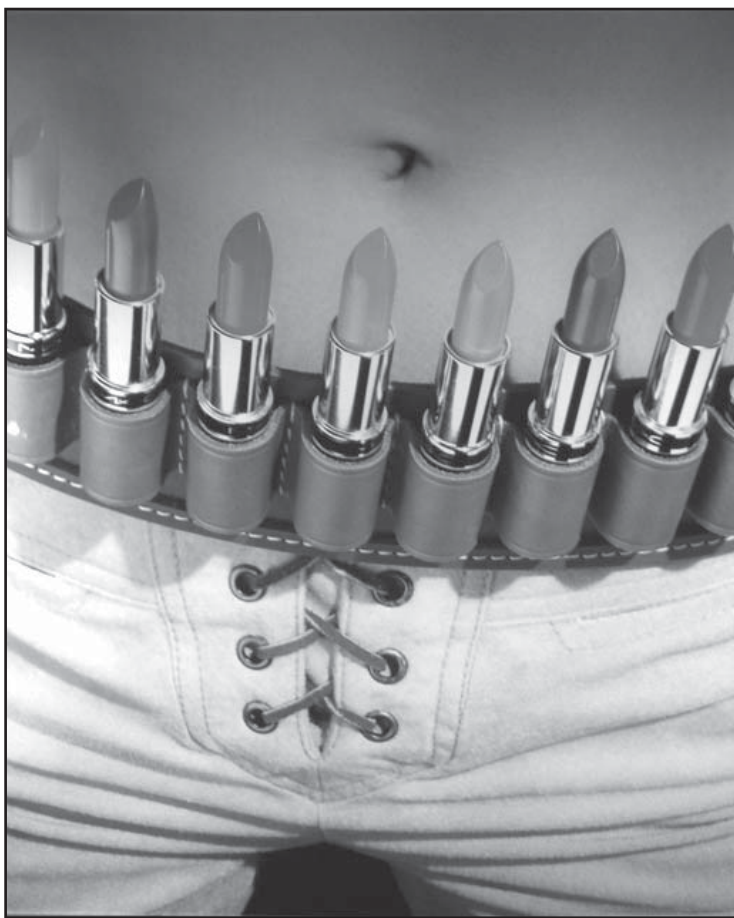
Ženská práva, feminismus, rovnost pohlaví, genderová vyváženost, rada vlády pro rovné příležitosti mužů a žen. S tím, jak často se opakují tato slovní spojení v médiích i ve společenských vědách, se poji očekávání, že tématem postavení a role mužů a žen česká společnost „žije“ a učí se o nich přemýšlet. S „učněním“ jsme ale zatím dost pozadu: píše novinářka Kristína Procházková ve článku s názvem „Stáhněte si sami – učebnice a kurzy pro učitele“ ze 37. čísla kulturního týdeníku A2 na téma Gender ve škole. Její úvod je výstižný, přestože totiž z legislativního hlediska patří Česká republika v oblasti práv žen k těm vyspělejším zemím, vlastní zkušenost žen je jiná. Především z hlediska zastoupení žen v politice a ve veřejném životě, jako i na vedoucích místech, je česká statistika žalostná. Řídí-li bychom se médiem prezentovaným obrazem ženy, žili bychom v přesvědčení že dnešní společnost je a stále více bude společností krásných „superžen“, které vedle své mateřské a partnerské role zvládají ještě prosperovat ve vlastním businessu, dělat politiku nebo šéfovat velkou firmu a vydělávat balíky peněz. Často se setkávám s mediálním prototypem ženy, která s nerovností údajně nemá žádný problém. Není tedy divu, že někdo může namítnout: „Jaká ženská nerovnost? Vždyť ženy už mají všechno co muži!“ Je tomu ale skutečně tak? V následujícím textu bych se ráda pokusila o kritické zhodnocení existujících pojetí ženského útlaku v ČR a nabídla několik bodů, kterými by se měla konstruktivní debata o rovnosti žen a mužů ubírat. Podívejme se nejdříve, jak vypadají čeští muži a ženy v číslech statistického úřadu z roku 2006.

Ženy a muži v číslech

Platy žen byly a jsou tradičně nejmýlnějším para-

metrem oné domnělé rovnosti. Zatímco průměrná měsíční mzda činila v předloňském roce 21 674 Kč, u mužů činila 24 271 Kč, zatímco u žen pouze 18 221 Kč. Když už se žena prosadí do řídicích sfér státu, je i zde její plat menší.

nebyla zvolena v historii funkce nikdy. Na úrovni krajských zastupitelstevch je Praha s poměrem 8 žen na 63 mužů na čtvrtém místě odzadu. Ani v oblasti financí si ženy nevedou lépe. Guvernérka národní banky nebyla zvolena nikdy a

Ve sféře finančního zprostředkování činí rozdíl mezi platy mužů a žen neuvěřitelných 28 558 korun. Průměrný plat muže zde činí dle statistiky 59 041 Kč, ženy 30 483 Kč. Ve sféře nemovitostí je průměrný plat muže 28 085 Kč a ženy 19 428 Kč. Podíváme-li se do sféry veřejného života a rozhodování vidíme, že z devatenácti ministerských křesel jsou v současnosti jen dvě obsazena ženami. V parlamentu je 31 poslankyň oproti 169 poslancům, v obecních zastupitelstvech zasedá 15 588 žen a 46 838 mužů, v zastupitelstvech krajů je poměr 102 žen na 573 mužů, hejtmanka

v řídicích orgánech centrální banky je jedna žena na šest mužů. Přestože je počet žen a mužů v celkové populaci 5 248 431 obyvatel ze sčítání v roce 2005 téměř stejný, (ženy dokonce mírně převažují v poměru 48,8% mužů na 51,2% žen) míra zastoupení obou pohlaví ve veřejné sféře a rozhodování tomu ani zdaleka neodpovídá. Ani v jiných oblastech politické angažovanosti není zastoupení žen o moc lepší.

Různá vysvětlení nerovnosti žen a mužů

V mnoha společnostech dodnes převládá názor, že

ženy jsou v podřadném postavení vůči mužům tzv. od „biologické přirozenosti“. Jiné teorie tvrdí, že tomu bylo „odnepaměti“, od stvoření světa. Tyto teorie byly upevňovány a rozpracovávány i v některých náboženstvích, která ženám přisuzovala jednou podřadné postavení, jindy zase d'ábelsky čarou moc. Se svou kritikou přišlo feministické hnutí. Některé zastánkyně radikálního feminismu přisuzují útlak žen ve společnosti výhradně mužům. Existují teorie, které vidí muže a ženy jako dva zneprátelené tábory, které proti sobě bojují, respektive muži podle nich zneužívají ženy ve svůj prospěch, obohacují se na jejich úkor, žijí z jejich práce, vztahují se k nim majetnický a agresivně nad nimi dominují. S podobným chováním mužů se opravdu někdy setkáváme. Dle mého názoru se ale nejedná o chování od přírody dané, jak někteří tvrdí. Za zcela mylné a pro hnutí za rovné šance kontraproduktivní považují populární teorie v duchu dlouholetého knižního bestselleru Johna Graye „Muži jsou z Marzu, ženy jsou z Venuše: jak ve vztazích dostat to, co chcete.“ Muži jsou v této knize popisováni jako od narození agresivní, soutěživí a racionální, ženy naopak jako pečující, spolupracující, intuitivní a vychovávající. Obě pohlaví mají formou, blízkou spíš manipulaci než otevřenou komunikaci, získat od partnera to, po čem touží. Jak už jsem řekla, agresivní a dominantní chování mužů k ženám je opravdu ve společnosti, a především v médiích, často vidět. To nepopírám. Dle statistiky bylo za rok 2005 na ženách spácháno 621 nahlášených případů pohlavního zneužívání, 555 znásilnění, 421 případů týrání osobou ve společné domácnosti, 1391 případů nebezpečného vyhrožování a 1751 případů úmyslného ublížení na zdraví. Dá se předpokládat, že počet pří-

padů je daleko vyšší. Přestože se s představitelkami feministických teorií shodneme na tom, že agresory jsou častěji muži a ženy jsou častěji obětí, ve vysvětlování příčiny tohoto chování se ale rozcházíme. Psychologické a sociologické výzkumy dokazují, že muži nemají od přírody větší míru agresivity a dominance stejně jako nepotvrzují, že mají muži lepší racionální uvažování, že jsou lepší v technických oborech, v řízení auta, banky nebo státu. Jistě, existují rozdíly v dovednostech a chování mužů a žen. Ty jsou ale vedle vrozených individuálních osobnostních rysů formovány rodinnou a společenskou socializací, výchovou a vzděláváním, které jsou genderově zatíženy.

Síla ideologie

Každá společnost si tvoří souhrn duchovních hodnot, ideologii, která jako nadstavba vyvěrá z předpokladů její hospodářské a právní organizace. To je Marxistické pojetí ideologie. I v případě kapitalismu, jehož cílem je hromadit a zvyšovat zisk, byla vytvořena také velice pevná síť názorů, postojů, přesvědčení, hodnot a ideálů. My jim také můžeme říkat stereotypy nebo mýty. Některé z nich jsou mýty, které jsou odborníky uváděny jako nejčastější příčina sexuálních deliktů. Jsou to také ty mýty, které odmalička vychovávají ženy k roli submisivní pečovatelky; kuchařky; pradelny; uklízečky; posluhovačky; profesionální matky; roztomilé, usměvavé, oddané a závislé partnerky; sexbomby; svůdné dračice nebo prsatého doplňku k červenému Ferrari. Tyto mýty ve spojení s potřebou rostoucího zisku mohou za to, že ženy jsou za stejnou práci jako muži placeny méně; že jsou častěji nezaměstnané; častěji vykonávají nekvalifikovanou práci a pracují denně déle než muži.

Byly ženy vždy v podřadném postavení vůči mužům?

Někteří namítají, že ženy byly přirozenými pečovatelkami o domácnost muže odjakživa a že v podstatě vždy byly vůči němu v závislé pozici. Toto tvrzení je nepravdivé,

protože víme, že model nukleární rodiny jak ji známe dnes je produktem industrializace měst a kapitalismu. V dávných společenstvech lovců a sběračů byla práce rozdělena mezi muže a ženy na základě jejich fyzických předpokladů. Obě skupiny ale přispívaly k obživě společenství stejně důležitým dílem. Kočovní způsob těchto kmenů si vyžadoval, aby žena měla jen jedno malé dítě. Porodnost byla tedy nižší a hlavní role ženy spočívala ve sběru plo-

a zabavení půdy rolníkům na konci feudalismu způsobilo odliv pracovní síly z venkova. Muži, ženy i děti prodávali svou práci v továrnách za mzdu. Špatné pracovní podmínky, nedostatečná výživa a zdravotní péče způsobovaly velkou úmrtnost a tím úbytek dělníků. V zájmu zachování výroby a zisku byla postupně učiněna řada opatření k ochraně nukleární rodiny. Byla zlepšena lékařská péče, děti byly uchráněny práce a byla zavedena školní docházka.

din a v lovu drobných zvířat. S objevem zemědělství a s usazováním rolníků na jednom místě se role ženy výrazně změnila. Lidé začali chovat dobytek a pěstovat obilniny. Taková práce potřebovala i dostatek pracovní síly. Změna technologií k obdělávání půdy přinesla další změnu. Místo používání lehkých zemědělských nástrojů jako je srp a motyka se začaly používat nástroje, které vyžadovaly větší fyzickou sílu. Pluh byl obsluhován spíše muži. Vzhledem ke změně charakteru obživy a stylu života (potřeba pracovní síly) se hlavní rolí žen stalo rození a výchova dětí. Postupná industrializace měst

Ženy ale začaly pobírat menší mzdy než muži a ve společnosti se vytvářelo povědomí, že úloha spořádané ženy je pečovat o děti a muže. Péče o obnovu pracovní síly přešla tedy zcela na nukleární rodinu, jejíž přežití zabezpečoval muž pravidelným měsíčním výdělkem a žena péčí o něho a o děti, budoucí dělníky. Jak moc je tato strategie efektivní se můžeme přesvědčit na tom, že od dob Anglie 19. století se tato praxe příliš nezměnila. I dnes je člověk redukován na výrobní jednotku, jejíž náplň (ale i přání, hodnoty, zvyky, způsob trávení volného času apod.) se mění podle poptávky a potřeb kapitalismu. Ná-

zorným příkladem toho bylo „vpuštění“ žen z domácností a jejich nasazení do továren za druhé světové války, v době nedostatku pracovní síly. Naopak v padesátých letech byly v Anglii a USA pod ideologickým tlakem obtížně navraceny do domácností, byť vysoce modernizovaných. V sovětském bloku byly ženy na rozdíl od západu vedeny k budovatelskému nasazení. O jejich děti se staraly rodiče nebo vychovatelky v kolektivních zařízeních. Přestože oba modely paradoxně k emancipaci přispěly, ani jeden z nich neposkytoval ženám skutečnou svobodu. Mužům ale také ne.

Rovné šance ve skutečném životě

Dnes a denně slyším kolem sebe matky, jak říkají, že muž by sice chtěl zůstat na mateřské dovolené, bez jeho platu by to ale nebylo možné. Žena by rodinu ze svého platu neuživila a částečně úvazky jsou na trhu práce nedostatečným zbožím. Model rodiny: matka živitelka, otec v domácnosti, je tak možný jen u dobře ekonomicky situované vyšší střední třídy. Model: matka a otec se střídají o výchovu rovným dílem je prakticky nemožný. „Tradiční“ model rodiny (otec pracuje, matka pečuje o děti a domov) ale neprosadí ani muži, ani ženě, ani jejich dětem. Jediným, kdo z něj profituje je zaměstnavatel. Výsledkem aktuálního nerovného ohodnocení žen je skutečnost, že řada z nich se kvůli rodině v podstatě obětuje, rezignuje na svou profesní kariéru, osobnostní růst, na své plány. Rodičovství a rodina zpravidla představují na žebříčku hodnot a z hlediska uspokojování citových potřeb to nejdražší v životě člověka. Výchova dětí a péče o domácnost jsou ale po mnoha stránkách velice náročné role. Pakliže je jimi zatížena pouze jedna osoba (zpravidla žena) negativní důsledky mohou nakonec překrývat to krásné, co vychovávat děti představuje. Po několika letech profesní pauzy může být sebevědomí takové ženy ještě menší než mizerná hodnota, kterou na trhu práce má. Izolovanost žen v rodinách, nedostatek kontaktu s okolním děním v

důsledku pracovního vytížení, jsou další velkou překážkou v úsilí o jejich emancipaci. Tato překážka zabraňuje, aby se ženy více podílely na veřejném životě a na tom, aby i jejich hlas byl řádně slyšet. Když už ale ženy do politiky vstoupí, měli bychom se i u nich více zaměřit na politický program, který představují a nikoliv pouze na jejich pohlaví. Píši teď z vlastní zkušenosti, protože pod vlivem primitivního předsudku jsem v minulých parlamentních volbách volila ženu, za jejíž politické kroky se nyní spíš stydím.

Jak se o rovnosti žen a mužů můžeme bavit?

Závěrem se vraťme k hlavnímu cíli článku. Tím bylo zrekapitulovat současné postoje k rovným šancím mužů a žen a zhodnotit probíhající debatu. Svůj článek jsem začala zmínkou o rozložení moci mezi muži a ženami.

Na úrovni Česka se současná debata o rovnosti příležitostí točí především kolem tohoto tématu. Často se hovoří o moci, finanční nebo politické, o rozhodování. Chceme-li ale uchopit problém gendrově nevyvážené společnosti poctivě, musíme zaujmout právě výše uvedenou komplexnější perspektivu. Přála bych si sice, aby mě zastupovalo ve veřejné sféře více žen. Kde ale mohu vzít jistotu, že budu s rozhodnutími gendrově vyvážené vlády a zastupitelů spokojenější? Přestože jsem zastáncem kvót domnívám se, že nelze od žen ve vládě automaticky očekávat „mírovější, neagresivní a sociálně citlivější“ politiku. Podívejte se jenom na to jakou politiku dělají ženy Vlasta Parkanová, Condoleezza Rice nebo Hillary Clinton. Je dobře, že tyto ženy zastávají vysoké politické funkce? Nenechme se v politických očekáváních od

žen unášet do dalšího zajetí předsudků! Stejně předsudky ovládají všechny sféry naší společnosti. Od veřejné až po ty nejosobnější a nejintimnější jako je oblast sexu. Domnívám se, že v debatě o ženské nerovnosti je třeba držet se následujících zásad:

a) Debatu je třeba oprostít od zaběhlých myšlenkových stereotypů. b) Je třeba dobře prostudovat kontext a úhel pohledu účastníků debaty (např. koaliční představa podpory aktivního otcovství v praxi může znamenat postupné zkracování rodičovské dovolené a snižování sociálních dávek v zájmu krácení veřejného rozpočtu). Jednoduše řečeno, když se dva baví o témže, nemusí to vždy znamenat totéž. c) Ženský útlak je třeba dávat do kontextu zájmu kapitalismu. Ženy i muži přeci žijí na Zemi, v existujících společenských podmínkách, a nikoliv na Venuši či na Marsu.

d) Debata na téma ženského útlaku musí obsahovat třídní analýzu. Vždyť přestože jsou ženy v kapitalistickém systému více utlačované, ani všem mužům se nevede skvěle. Vidíme to na statistikách počtu mužských sebevražd, somatických i psychických onemocnění, závislostí, a koneckonců i na jejich tvářích, když jedou v šest hodin ráno nacpaným metrem na ranní směnu. Nakonec bych chtěla zdůraznit ještě jednu velkou překážku, která emancipaci žen brzdí. Jde o překážku specifickou pro Českou republiku. Jako všechny politické debaty v ČR naráží i problém rovnosti žen a mužů na hysterickou fóbii z levičáctví a na přebujelý, mnohdy nemístný, antikomunismus. Snad se nám je někdy podaří překonat.

HELENA FRANKE

Rusko: Stávká ve Fordu

Mezi mnohé střety na pracovištích na místní úrovni v Rusku se v roce 2007 zapjala i stávká zaměstnanců Fordu v ruském městě Vsjevoločsku, první od roku 2000. Stalo se tak i přes rozhodnutí soudu a platné zákony, které prakticky zakazují stávkovat, což inspirovalo řadu pracovních kolektivů, aby jednaly podobně. Stávky se zúčastnilo kolem 1500-1700 z 2300 pracovníků. Mezi jinými požadovali navýšení mzdy na 900 dolarů a omezení pracovní doby v noci na 6 hodin.

Stávká zorganizovaly aktivistické odbory zaměstnanců, které nepatří k oficiální a zkorumpované Federaci nezávislých odborů, ta povětšinou odrazuje pracující, aby něco dělali nebo

jim dokonce přímo brání v sebeorganizaci.

Nárůst odborářské aktivity

jde ruku v ruce s růstem vzájemného propojování odborů. Dříve, 18. března 2007, se

konala několikatisícová demonstrace, která se nesla v duchu sloganů svobodných

bylo hnutí pracujících schopno nezávisle vystoupit a to v celostátním měřítku. Demonstrace se konaly v Moskvě, Merigionu, Nižním Novgorodu, Kurganu, Kamensko-Uralsku, Lipesku, Taljattě, Petrohradě a jinde.

Ačkoliv se státní media paradoxně snažila ukázat tyto události jako znak „normalizace“, „stability“, a dokonce „růstu občanských práv“, sloužilo jejich snažení spíše k rozšíření informací o nespokojenosti a nedůvěře lidí ve státní instituce a hospodářskou politiku, stejně jako ve všemožnou „liberální“ opozici. Problémy, které požadavky pracujících odrážejí, nevyřešily žádné kapitalistické reformy

ANTON NIKOLOTOV

26.1. - přednáška „Zaměřeno na Írán“

O Íránu se mluví jako o jednom z tzv. darebáckých států, které ohrožují naši bezpečnost. Co ale stojí za útoky na Írán? Na to se pokusí odpovědět panelová přednáška s hosty z Íránu i České republiky, kterou bude organizovat Iniciativa Ne základnám v sobotu 26.1. na mezinárodní den akcí vyhlášený Světovým sociálním fórem.

Více informací o programu a místě konání najdete na stránkách Iniciativy.

www.nezakladnam.cz

Marx a ekologie

Marxova analýza životního prostředí za kapitalismu nám ukazuje, jak je záchrana planety neodmyslitelně spjata s přeměnou naší společnosti, píše JOHN BELLAMY FOSTER.

Ekologii, obor, který se zabývá vztahem mezi živými organismy a jejich prostředím, lidé často spatřují jako soudobý vynález. Ale myšlenka, že kapitalismus znehodnocuje prostředí způsobem, který neúměrně zasahuje chudé a kolonizované, byla vyjádřena již v 19. století v díle Karla Marxe a Bedřicha Engelse.

Debaty o ekologii sahaly za obecný horizont porozumění jejich doby.

Dnes chápeme ekologické problémy, kterým se věnovali, jako litanii mnoha našich nejtěživějších problémů životního prostředí, od rozdílů mezi městem a vesnicí ke změně klimatu a hladomoru.

V roce 1867 publikoval Marx první díl Kapitálu, svého ústředního díla, které se zabývá zákony kapitalismu. Obsahoval část o ekologickém imperialismu Anglie vůči Irsku, kde se píše: „ (...) Anglie po jeden a půl století irskou půdu nepřímou dovážela, a přitom nenechávala zemědělcům prostředky na náhradu součástí půdy.“

Marx zde čerpal z díla německého chemika Justuse von Liebiga. Liebig v roce 1862 prohlásil, že „Británie okrádá všechny země o podmínky jejich plodnosti“ a uvedl příklad irské půdy jakožto hlavní příklad.

Pro Liebiga je systém produkce, který si z přírody bere více, než vrací zpět, „zlodějským systémem“, což je pojem, který používal k popisu industrializovaného kapitalistického zemědělství.

Marx následoval Liebiga a další analytiky krize půdy 19. století a argumentoval, že půdní živiny – dusík, fosfor a draslík – byly posílány do měst ve formě jídla a tkaniny.

Zde, místo aby byly recyklovány zpátky do půdy, skončily tyto živiny jako znečištění městských center, s katastrofickými následky pro lidské zdraví.

Vyčerpání

V zoufalém pokusu obno-

vit živiny na svých polích, v době zvýšeného vyčerpání půdy, dovážela Británie kosti z napoleonských bojišť a z římských katakomb, spolu s guánem z Peru.

Pozdější vynález syntetických hnojiv pomohl překonat nedostatek živin. Ale to vedlo k dalším problémům v život-

světluje Marx, „rozvíjí techniku a kombinaci společenského výrobního procesu jen tím, že zároveň podkopává zdroje všeho bohatství: zemi a dělníka.“

Tato průrva ve výměnném vztahu mezi lidstvem a přírodou může být překonána pouze, argumentuje Marx,

ním prostředí, jako je přívál dusíku – tam, kde se přebytečný dusík z hnojiva vsakuje, zamořuje okolní prostředí.

Když se Marx zabývá otázkami životního prostředí, popisuje ekologický protiklad mezi přírodou a kapitalistickou společností jako „neopravitelnou průrvu ve vzájemně závislém procesu společenské výměny“. Tento koncept výměny nebo „Stoffwechsel“ převzal od Liebiga.

„Kapitalistická výroba,“ vy-

skrze systematickou „obnovu“ výměny mezi lidstvem a přírodou „jakožto regulativních zákonů společenské organizace“.

To ale vyžaduje racionální regulaci pracovního procesu sdruženými výrobci v souladu s potřebami budoucích generací.

Pracovní proces samotný může být definován jakožto výměnný vztah lidských bytostí a přírody.

„Dokonce ani celá spo-

lečnost, národ, nebo všechny existující společnosti dohromady,“ tvrdí Marx, „nejsou vlastníky země. Jsou pouze jejími držiteli a musí ji předat ve zlepšeném stavu dalším generacím.“

Marx viděl materialistickou koncepci dějin spojenou s materialistickou koncepcí přírody, vědu o dějinách vztaženou k vědě o přírodě.

Své sešity o přírodních vědách zaplnil studii o geologii, chemii, agronomii, fyzice, biologii, antropologii a matematice.

Přednášky

Marx docházel na přednášky rodilého Ira Johna Tyndalla v Královském institutu v Londýně. Byl fascinován Tyndallovými experimenty se zářivým teplem, včetně rozlišování slunečních paprsků.

Je dokonce možné, že byl v publiku v raných 60. letech 19. století, kdy Tyndall předváděl výsledky svých experimentů, kdy vodní pára a oxid uhličitý byly propojeny se skleníkovým efektem, který pomáhá udržovat teplo v rámci atmosféry planety.

Nikdo ovšem v té době nemohl předpokládat, že skleníkový efekt spolu s oxidem uhličitým z lidí spalovaných fosilních paliv může vést k lidmi způsobeným globálním klimatickým změnám.

Tato hypotéza byla poprvé vyslovena švédským vědcem Svantem Arrheniem v roce 1896.

Dnes je dialektické porozumění interakcím mezi přírodou a společností, jak ho formulovali Marx a Engels, pro nás zvýšenou měrou aktuální v důsledku zrychlující se globální ekologické krize, symbolizované především globálním oteplováním.

Změna klimatu

Nedávné výzkumy v environmentální sociologii aplikovaly Marxovu teorii výměnné průrvy na současné ekologické problémy, jako jsou průmyslová hnojiva, umírající oceány a změna klimatu.

Ve svých pracích o sociálních příčinách současné „uhlíkové průrvy“, pocházející z prudkého spalování fosilních paliv, demonstrovali Brett Clark a Richard York, že pro tento problém neexistuje žádná magická medicína mimo změn v základních společenských vztazích.

Technologie pravděpodobně problém neumění, protože v kapitalismu výroby

efektivitu vedou neustále k expanzi produkce, doprovázené zvýšením požadavků na přírodní zdroje a energii a další zátěží na biosféru.

Toto je známo jakožto „Jevonsův paradox“ - po ekonomovi Williamu Stanley Jevonsovi, který to popisuje v knize Otázka uhlí, jež se zabývá postupným vyčerpáváním britských zásob uhlí.

„Technologický vývoj,“

uzavírají tedy Clark a York, „nemůže asistovat uzdravování uhlíkové průrvy, dokud není osvobozen od diktátu kapitalistických vztahů.“

Jediné skutečné – to znamená udržitelné – řešení globální ekologické průrvy vyžaduje, Marxovými slovy, společnost „sdružených výrobců“, kteří mohou „řídít tuto svou výměnu látek s přírodou racionálně, podřizují ji své společenské kontrole, místo aby jí byli ovládáni jako slepou silou; uskutečňují ji s nejmenším vynaložením sil a za podmínek, které jsou jejich lidské důstojnosti nejdůstojnější a nejpřiměřenější.“

Cíle jako lidská svoboda a ekologická udržitelnost jsou tudíž neoddelitelné.

PŘEKLAD MARTIN ŠAFEK

Stručný průvodce protestem

Počínaje lednem 2008 vstoupil v platnost zákon, který ukládá pacientům plati u lékaře. Samotný záměr zpoplatnit lékařskou péči vyvolal řadu protestů. Mezi jinými i výzvu k občanské neposlušnosti a neplacení zmiňovaných poplatků (viz níže). Výzvu podepsala řada osobností včetně Jiří Dienstbier, Eva Kantůrková, Erazima Koháka, Táni Fišerové a řady dalších. Přetiskujeme zde průvodce protestem, kterého vydal Svaz pacientů ČR.

Vážení pacienti, vážení spoluobčané,

od ledna 2008 v roli pacienta, tedy nemocného, který hledá uzdravení nebo udržení dobrého zdravotního stavu, bychom měli podle zdravotní politiky ODS-KDU-Zelení a poslanců Melčáka a Pohanky, vedle odváděné zdravotní daně (nebo platby za státní pojištění), platit ještě další poplatky. Poplatky v českém ústavním pořádku nemají opodstatnění, protože pokud je v zemi organizováno veřejné zdravotní pojištění (čl.31 Ústavní listiny základních práv a svobod), pak mají obyvatelé právo na poskytování úplné zdravotní péče hrazené z tohoto pojištění. Způsob provedení stanovuje zákon. Nelze tedy zúžit rozsah tohoto ústavního článku. Chcete-li dát najevo svůj odpor k poplatkům, připojte se k občanské neposlušnosti neplacení poplatků i formou obstrukcí.

Co po nás chce zákon v podání velkého a malého muže aneb Pata a Mata

Základním poplatkem je 30 Kč za návštěvu praktického lékaře, zubaře, specialisty, logopeda a psychologa. Tento poplatek se má vztahovat i na kontroly a až na výjimky na všechny občany bez rozdílu, tedy i děti. Ale ne na preventivní prohlídky.

Dalších 30 Kč se má hradit v lékárně za každý lék vydaný na recept. Poplatek se má platit bez ohledu na množství léku, vyplatí se tedy si dát předepsat větší množství.

Den pobytu v nemocnici, láních, ozdravovnách a dětských léčebnách má pacienta stát 60 korun. Hradit jej mají jak děti v inkubátoru, tak pacienti v bezvědomí, kteří mohou způsobit ekonomický kolaps svým rodinám, pokud nebudou „včas“ odpojení od přístrojů a podobně. Obdobně se to týká i bezdomovců. Poplatek bude muset platit i doprovod, pokud zůstane v léčebném zařízení s nemocným. Tyto poplatky se nepočítají do limitu, i když pacient v nemocnici zůstane dlouho.

Za návštěvu pohotovosti, jak ve všední den, tak i o svátcích, se má platit 90 Kč. Tento poplatek se také nepočítá do limitu. Všechny platby u lékaře, v nemocnici, lékárně a na pohotovosti se budou hradit v hotovosti přímo na místě a po ukončení pobytu v nemocnici do osmi dnů.

Nové platby by mohly být pro některé lidi, například chronicky nemocné, obrovskou zátěží. I když se bude na roční výši po-

platků u lékaře, za recept a za doplatky na léky vztahovat limit 5000 Kč, moc to nepomůže. Do limitu se nezapočítávají platby za pobyt v nemocnici ani návštěvu pohotovosti. A ještě jednou pozor: pokud jde o doplatky za léky, pojišťovna do limitu započítá pouze výši doplatku na nejlevnější na trhu dostupný lék s podobným účinkem. Lékárníci ale nově budou moci na žádost pacienta vyměnit předepsaný lék za levnější se stejnou účinnou látkou. Avšak jen tehdy, pokud lékař na receptu nevyznačí, že na předepsaném léku trvá. Částku, o kterou pětitisícový limit bude přeplacen, zdravotní pojišťovna pošle do 60 dnů od konce čtvrtletí, kdy je limit překročen.

Kdo nebude muset u lékaře či lékárníka platit

Vůbec žádné poplatky

- lidé, kteří pobírají dávky v hmotné nouzi (je třeba předložit potvrzení, které není starší než jeden měsíc)
- lidé při povinné léčbě infekčního onemocnění
- lidé v ochranném léčení (například alkoholičtí, narkomani nebo sexuální devianti)
- děti z dětských domovů a výchovných ústavů

U praktického lékaře, zubaře a specialisty

- při preventivní prohlídce, při konzultaci po telefonu, za výpis z dokumentace
- dlouhodobě nemocné děti
- pacienti, kteří pravidelně docházejí na čištění krve (hemodialýzu)

Výzva k občanské neposlušnosti

Počínaje 1. 1. 2008 byla v České republice zákonem zavedena povinnost občanů-pacientů platit přímé platby za zdravotní péči. My, níže podepsaní, jsme přesvědčeni, že tento zákon je hanebný a protiústavní, neboť v Listině základních práv a svobod, která je součástí Ústavy ČR, se říká, že občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči. Vyzýváme proto občany České republiky, aby až do konečného rozhodnutí Ústavního soudu ČR tyto poplatky odmítali platit.

Boj proti poplatkům u lékaře:

- dárce krve, plazmy nebo kostní dřeně (při vyšetření lékařem transfúzní služby před darováním)
- člověk, který podstupuje předoperační vyšetření nebo očkování
- za napsání jen receptu nebo když přijdeme pro výsledky vyšetření

Na pohotovosti

- pacienti, kteří budou po vyšetření hospitalizováni

Za léky

- pacienti, jimž se léky podávají v nemocnici v rámci léčení nebo v ambulancích.

Jak protestovat proti poplatkům

Než se nadáš, potká Tě nutnost jít k lékaři, do nemocnice, na pohotovost, do lékárny nebo do lázní, a proto se ihned vyzbroj a připrav třeba na tento protestní postup. Rozhodně, lékař Tě nemusí správně informovat o nutnosti poplatku, známe je, jak od nás i dnes požadují nezákonně jakési registrační poplatky. Proto v rámci občanské neposlušnosti protestuj:

- pořiď si Cikrtovo zdravotnické prasátko na sběr drobných - rozhodně v domácnosti by měl mít každý svého čunika

- pořiď si Julínkovu zdravotnickou peněženku na převoz padesátníků a 1,- mincí nebo papírových pětistícovek - pokaždé, když se rozhodneš obšťastnit lékaře nebo lékárníka, nasyp mu pár drobných, jistě bude vděčný za každou korunu a potěšena bude jeho duše, případně použij bankovku

- za každou případnou platbu požaduj vydání účetního dokladu, jen tak si budeš moci kontrolovat celkovou roční platbu do limitu 5000 Kč, doklad musí obsahovat tvoje jméno, rod. číslo, datum, výši platby, jméno příjemce a razítko s podpisem

- při předepisování léků trvej na zaškrtnutí písmena R na receptu, za takto předepsaný lék se ti počítá poplatek do limitu 5000 Kč, nenech si lékárníkem zaměňovat lék, nebude se ti doplatek počítat do limitu

- nikde neplat poplatek předem, ani přes veřejný automat za vstup do ambulance, zásadně když chceš, tak rozhodně až po skončení audience v ordinaci, kdy bude zřejmé, zda vůbec došlo ke klinickému vyšetření

- rozhodně požaduj doklad s razítkem a podpisem oprávněné osoby, rozhodně ne každý vstup do ordinace musí být za poplatek, navíc papírek z automatu není pro Tebe tím vhodným účetním dokladem

- nikdy se předem nezmiňuj zda po ukončení audience u lékaře něco uhradíš nebo ne, rozhodně v takovém případě pouze oznam, že chceš zdravotní péči v souladu s Ústavou ČR (čl.31 Ústavní listiny práv a svobod)

- nemáš-li sebou dostatek drobných, navrhní a rozhodně trvej na splátkovém kalendáři třeba na 3 roky; rozhodně řekni: JĚ, JÁ NEMÁM DROBNÉ a ještě musím dětem koupit jídlo!

- při předepisování léků využívej ustanovení §16 zákona a 48/1997 Sb., aby ses vyhnul(a) doplat-

kům za léky, pokud je lékařem tímto stanovena jediná možná léčba

- skoncuji s darováním pozorností lékařům a zdravotníkům (vyjma hezkých a milých sestřiček – tady se oplatí nešetřit), šetři si těžko vydělané peníze, pamatuj, že první 3 dny pracovní neschopnosti Ti už stát nebude platit nic a vlastně stonáš už jen z vlastních úspor nebo úspor své rodiny

- vyhýbej se nemocnici, která už dnes vyhrožuje exekucemi a žalobami u soudu, považuj takovou nemocnici za nepřátelské území a pokud to jde, jdi do přátelské a humánní nemocnice. Když to uděláme všichni, budme si jisti, že začne krachovat a tomu jistě zřizovatel nebude rád. Snad dostane ředitel rozum nebo vyhazov!

- jsi-li v hmotné nouzi, dojdi si na místní úřad pro potvrzení k osvobození od poplatků ve ZZ, počítej však s tím, že úřad může provádět kontrolu tvého majetku, potvrzení musí být ne starší 1 měsíc

- kontrolní vyšetření podstupuj, je-li to možné místo každé 3 měsíce nyní třeba jen 1x za rok, v případě klinického vyšetření si jej nenech provést celé, prostě se nenech současně vysvlékat k poslechu plic, srdce, změření tlaku, a nahlédnout do krku. Angína se dá poznat i jen nahlédnutím do krku, a to není klinické vyšetření! Jen tak se vyhneš poplatku.

- máš-li příbuzného v komatu a hrozí dlouhé monitorování v nemocnici, zvaž, jak dlouho bude hospitalizován, protože po skončení hospitalizace jemu nebo tobě, jako dědicovi, přijde masný účet, aby ses pak nedivil(a)

- důsledně se vyhýbej vyšetření u praktika a následně specialisty s týmž problémem, raději jdi jen ke specialistovi, rozhodně ušetříš

- chceš-li využívat léčení po telefonu a lékař by Tě chtěl vidět, pořiď si videotelefon, doporuč to i lékaři a přes operátora Telefonica můžeš vést s lékařem vyšetření i léčení, za to ušetříš poplatek a máš to v pohodlí domova nebo jiném tobě příjemném místě a navíc se vyhneš chrchlajícím v čekárně

- pokud Ti k vyléčení a uzdravení pomůže sport, spánek, kvalitní sex, pobyt v přírodě, lenošení na kanapi nebo Tě zrelaxuje nakupování, rozhodně to nezavrhní a užívej to

Váš Svaz pacientů ČR, 15. prosinec 2007

Solidarita je Váš časopis

Zaujaly Vás články v tomto čísle? Časopis Solidarita se snaží přinášet zprávy z protiválečného a antikapitalistického hnutí, stejně jako analyzovat situaci v ČR. Předplatte si Solidaritu a dostávejte aktuální číslo vždy, když vyjde. Jsme otevřený časopis, který přivítá Vaše příspěvky a podněty. Kontaktujte nás!

Láska za časů cholery: budete zklamáni

Pár dnů po oslavách Nového roku jsem jel již zdraženým metrem a na plíživém eskalátoru jsem zahlédl reklamní plakát na nový film Mikea Newella *Láska za časů cholery*. Podobných reklamních výtvorů visí po celém pražském metru asi významné množství, ovšem až šnečí rychlost pohyblivých schodů mě donutila podívat se blíže na plakát. Zajímalo mě totiž, jak firma představuje vlastní výrobek budoucím zákazníkům, jelikož snímek samotný jsem již viděl na Vánoce v zahraničí.

Plakát film redukuje, ukazuje divákům film příběh srdceryvné lásky, okořeněný divokou kolumbijskou přírodou. Film však jde za tuto dějovou zápletku. Násilně přerušovaná láska mezi Florentinem a Ferminou je zcela určitě hlavní bod snímku, není však jediný: v určitém bodě dokonce vzájemná touha zmizí, hlavní postavy žijí vlastní osudy, a jejich mladická láska plně ustupuje do vzpomínek. Režisér je dokonce nucen zopakovat začáteční scény uprostřed filmu, aby znovu navázal na příběh zmařené lásky, aby znovu spojil tímto poutem osudy dvou starců, kteří se za mládí milovali skrz tajnou korespondenci.

Až po smrti manžela Ferminy, se znovu objevuje příběh přetřhané lásky. Avšak i její vyvrcholení není laciné a poplatné kánonu „žili spolu šťastně až do smrti“. Fermina nejdříve Florentina odmítá, je cítit jak autor pracuje s věkem představitelky. Láska není božsky vdechnuta do plic stařeny, která najednou omládne, ale je cítit těžkost věku, je vidět, jak je žena sevřená v roli vdovy a v pocitu stařeny. Fermina se nikdy od svého věku neosvobodí, dokonce i ve chvíli, kdy se má poprvé milovat s Florentinem, milování, které završí více než padesátileté hledání se, v té chvíli, jenž by měla být výsostně romantická, se stydí za svoje stáří. Na pozdní lásky mezi

Florentinem a Ferminou má jejich konkrétní situace, ať už jde o věk, sociální postavení či psychiku, velkou váhu, a scénárista se vyhýbá stylizaci vášnivé lásky.

Tím ovšem netvrdím, že film není dojemný, že nechává diváka chladným. Příběh má silný citový náboj, avšak režisér dokáže měnit různě

ry tak získává jedinečnost a originalitu: vazbou na místní situaci se děj stává nepfesnutelným. Atmosféra Kolumbie a zrod nového století dále podtrhávají dojem jedinečnosti a neopakovatelnosti.

Zvláštním přírodním úkazem je cholera. Tato nemoc je ve filmu strašidlo, miasma, které vtrhla do města, jakoby

jehož smrt vyvolá dojetí a nezatracení. Smrt lékaře je však možné vidět jako hříčku nemilosrdného osudu, je to smrt tragická a groteskní.

Jak známo, stejnojmenný román od G. G. Márqueze je předlohou pro snímek. Myslím si, že filmový tvůrčí dokázali vystihnout několik charakterů Marquezova stylu.

Jde o rozmanitost zápletky a její „magické“ rozuzlení: lze uvést případ Florentina, který slíbil že Fermina bude jedinou ženou, jenž pomiluje, ale nakonec tato spirála odloučení ho strhává k velice silným depresím. Avšak prokletí panictví bude prolomeno, když ho znásilní jedna společnice.

Autorům se i podařilo dobře vypilovat dialogy (alespoň v italské verzi filmu). Márquezovy dialogy jsou totiž často směsicí normální mluvy, žargonu, ale i divně vypilovaných projevů, podobných třeba proslulým v Historiích římského dějepisce Tacita, které vytváří zvláštní estetický dojem. Podobný dojem je ve filmu docela zachován, ačkoliv rozsah snímku nedovoluje zcela zvládnout tento efekt.

Film není nikterak převrácený. Ambice režiséra byla, zdá se, jen dobře ztvárnit známý román latinskoamerického spisovatele. Film je tudíž dobrá řemeslnická práce, ale není znát, že by filmový tvůrčí přispěli vlastními nápady, originálními přístupy k scénám či zaostřením na některé scény, k jeho tvorbě. Filmový tvůrčí se jen omezili na dost přesné sledování románového děje a vystižení jeho základních bodů.

Kdo se chystá do kin s přesvědčením, že Hánovy slzy pokrýtí mimořádný snímek, zůstane zklamán. Ještě těžší zklamání zažije „sláďáků“ chtivý divák. A snad všichni ostatní budou zpokojeni s tímto snímekem, který považují víceméně za nadprůměrný.

JAKUB HORŇÁČEK

emotivně zabarvené situace docela plyně. Díky tomu, že osudy postav jsou sledovány docela široce, situace se dynamicky mění, a divákovi rychle uplyne více než dvouhodinová délka. Osudy se stávají na lásce nezávislémi. Fermina dokáže milovat svého manžela, a trpět, když zjistí jeho nevěru, jsou vidět i rozdíly, dané jiným původem obou rodin, a nakonec i zakořeněné náboženství, nebo alespoň náboženské pokrytectví. Florentino se stane ředitelem přepravní společnosti, kde začínal jako telegrafista (pro všechny fanoušky volného trhu práce: stane se tak díky příbuzenským vazbám a psychologickému mechanismu podobnému freudovské sublimaci) a do děje vstupují i jiné postavy.

Příroda a místní situace, na plakátech zbídačená na kýč, má významnější roli, než pohlednicovou kulisu. Stává se sama aktérem děje, kte-

se děj odehrával za časů Oidipa. Proto i manžel Ferminy, který cholera úspěšně léčí, má vysoký společenský statut. Cholera je však i hybnou silou děje, je neviditelnou silou, která je ve filmu neustále přítomná. Jen pár bodových scén s mrtvými stačí vyvolat v divákovi zvláštní pocit nejistoty. A nakonec i smrt bude emancipační silou děje, otevře mu cestu k završení. Cholera a smrt se tak vážou pevným vztahem k lásce.

Tato vazba je zajímavá nikoliv, protože by byla zcela originální. V mnohých pohádkách (např. Červená karkulka a vlk, Sněhurka a sedm trpaslíků) je smrt bránou k znovu spojení osudů hlavních hrdinů. Ovšem v těchto příbězích je smrt jakoby zbavena sama sebe, jelikož se týká „zlých postav“ a její zpracování je viděno v optice trestu. Zde se však smrt týká kladného hrdiny, který vyléčil cholera, a milovaného manžela, člověka,

Rovná daň v Bagdádu

V listopadu mi Josef Heller vrazil do ruky tlustou žlutou bichli s tím, jestli o ní nechci napsat recenzi. Půl tisícovky stránek mě dost odradilo a zdvořile jsem Pepovu nabídku zahrál do outu.

Pak jsem pod stromečkem rozbalil, sledován bdělým okem mé manželky, jeden obzvlášť tlustě obdélníkový dárek. Znovu se ta kniha ocitla v mých rukou.

Manželka se už nedá odbít tak snadno jako Pepa a zdvořile jsem si v díle začal listovat. O svátcích jsem si knížku začal číst zprvu ze zadu... pak zprostředka... a pak z gruntu.

Šok

Na zadní papunde knihy napsal někdo „Opět jednou napsala Naomi Klein knihu, která nastavuje nový rámec veřejné debatě“. Po vánocích trávených nad onou knihou nemohu než souhlasit.

Celý titul zní „Šoková doktrína – Vzestup katastrofického kapitalismu“. Původně mělo jít pouze o článek o Iráku. Pobyt v okupované zemi však Kleinovou přivedl k tomu, aby nejen dala do souvislosti mučení ve věznici Abú Ghrajb, privatizaci ropného průmyslu a fenomén „Zelené zóny“, ale aby zmapovala vznik této politiky.

Vrací se proto do padesátých let 20. století a k psychiatrickým experimentům pro CIA jak zlomit vězně. Tehdy vypracovali manuál pro týrání zajatců, který používají dodnes. Základ techniky spočívá ve způsobení šoku a dlouhotrvající izolaci a desorientaci mučené osoby, což dohromady způsobuje rozklad osobnosti.

Klein pak dokládá, jak neoliberální politika ze školy Miltona Friedmana často využívá stejného mechanismu ke zlomení vůle celé společnosti. Privatizace, propuštění a deregulace cen nebyly nikdy populární u většiny společnosti. K prosazení těchto kroků bylo většinou nutný šok, a to často včetně organizovaného násilí.

Doktrína

A tak Klein sleduje Friedmana a jeho žáky jako porad-

ce latinskoamerických diktatur včetně Pinochetova Chile, popisuje vydírání Mezinárodního měnového fondu vůči nové vládě v Polsku v r. 1989 a později v po-apartheidské JAR a šokovou „terapii“ po rozstřílení parlamentu v r. 1993 v Jelcinově Rusku.

V dalších kapitolách se Klein věnuje tažení neoliberalů Asií, Blízkým Východem a samotnými Spojenými státy.

Nejzajímavější pro mě byla kapitola o Číně. Za posledních pár let se v západní odborné veřejnosti zcela změnil pohled na

sedmi tisících mrtvých. Cca 40 tisíc lidí bylo zatčeno a možná až několik stovek lidí popravených. Většina zatčených a takřka všichni popravení byli dělníci. Zas jednou se ukázalo, že „Kapitalismus a svoboda“ (titul zásadové Friedmanovy knihy z r. 1962) k sobě nepatří.

Detektivní příběh

Klein evidentně čerpá hlavní myšlenkovou nit' pro svou knihu z díla „Stručné dě-

jiny neoliberalismu“ z r. 2005 od Davida Harveye, v poděkování to víceméně přiznává. Přitom

v š a k
H a r -
v e y ů v
m a r -
x i s t i c -
k ý v ý -
k l a d

pro-
testy
n a -
m ě s t í
T c h i -
e n - a n -
m e n ,
a v š a k
t e n t o
v ý v o j
z
p o c h o p i -
t e l n ý c h
d ů -
v o d ů
m i n u l
m a i n s t r e a -
m o v á
m ě d i a
a t a k
b o h u ť e l
i m n e . V e t e r á -

ni těch-
to protestů nyní žijící mimo Čínu publikovali v nedávné minulosti knihy o svém hnutí v roce 1989. Podle nich nešlo o „studentské hnutí za politické a ekonomické reformy“, nýbrž o převážně dělnický boj za politické reformy, které by umožnily kontrolu obyčejných lidí nad dopadem neoliberálních hospodářských reforem.

Friedman sám cestoval jako host čínské vlády v září 1988 do Pekingu, aby tamní nejvyšší politiky podporoval v prosazování reformem přes narůstající odpor proti nim. Teng Siao-pchingovy tanky prosazovaly totéž co před nimi ty Pinochetovy. Oficiální čínské zdroje připustily stovky mrtvých při potlačení protestu, očití svědci mluví o dvou až

oklešťuje o nějakou hlubší třídní analýzu a o koncept prvotní akumulace kapitálu.

To vede k tomu, že např. v kapitole o Velké Británii klade přehnaný důraz na válku o Falklandské ostrovy za vlády Thatcherové, která podle Klein zavedla neoliberální paradigma. Avšak neoliberální politika začala již v polovině 70ých let za labouristické vlády.

Alexander Cockburn z Counterpunch zase poukazuje na to, že Klein se nezmiňuje o Indii, protože nenašla pro zahájení útoku tamních neoliberalů šok, který by pasoval do jejího vyprávění.

Ale jednak Naomi Klein prostě není marxistka, jednak styl „detektivního příběhu“ přispívá ke čtivosti knihy. Kniha žije z novinářské práce a s velkou přesvědčivostí rozebí-

rá brutalitu kapitalistické ideologie a antidemokratickou, násilnickou povahu vládnoucích elit.

Přesto vyznívá kniha optimisticky, neboť Klein také píše o odporu obětí katastrofického kapitalismu – např. v Polsku po r. 1989, v Thajsku po tsunami z prosince 2004, v New Orleans po hurikánu Katrina nebo v Libanonu po izraelské agresi z léta 2006. Šok je dočasný stav a po čase opadne. Podle Klein je toto důvod, proč v současnosti vidíme neystematičtější výzvu vůči neoliberalismu v Latinské Americe – tento kontinent byl původní laboratoří pro Friedmanův projekt a lidé měli nejvíce času se probrat z násilného šoku z 70ých let.

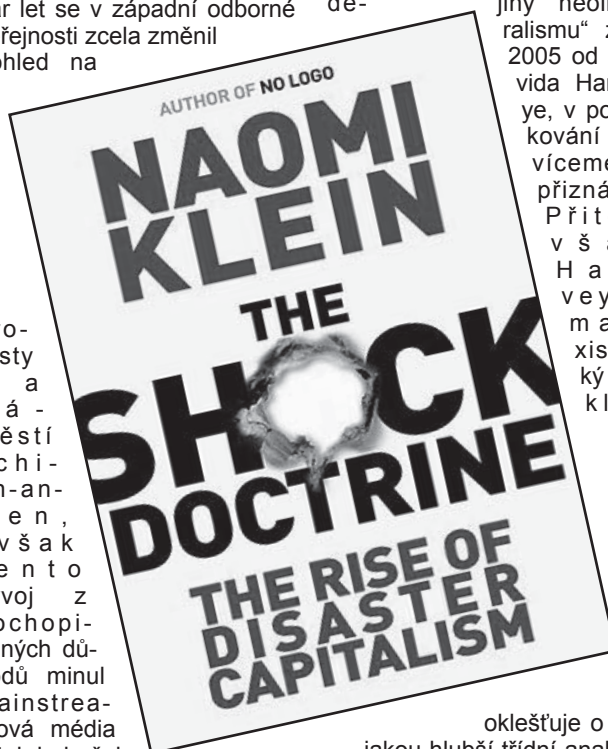
Hnutí

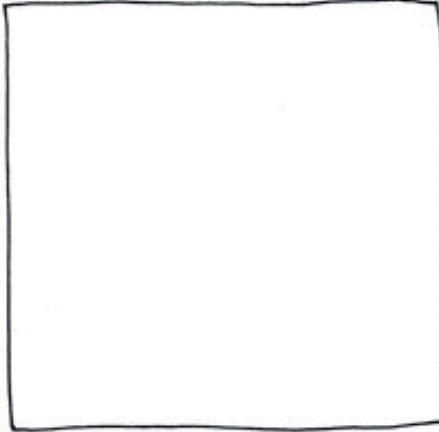
„Šoková doktrína“ se dostala hned po jejím vydání v září minulého roku na seznam nejprodávanějších knih ve Spojených státech, v Kanadě, Itálii, Německu, Španělsku a ve Švédsku. Má tak nejlepší šance stát se knihou stejně důležitou, ba paradigmatickou, jako její předchůzci „Bez loga“ nebo kniha „Empire“ od Negriho a Hardta. Obě knihy vyšly v roce 2000 a reprezentovaly stav vědomí antikapitalistického hnutí po Seattlu.

Jsmo o 7 let dál, antikapitalistické hnutí se soustředilo na aktivity proti válce v Iráku a v r. 2003 organizovalo zatím největší demonstrace v dějinách lidstva. „Šoková doktrína“ je tak i odrazem vědomí obrovské většiny aktivistů, že státy neodumírají, ba naopak, že státní násilí je systémovým předpokladem fungování kapitalismu.

Někteří jednotlivci snad už pracují na překladu knihy do češtiny, doufejme, že ji českému publiku předloží co nejdříve. Co by se asi stalo, kdyby Češi věděli, že magických 15% rovné daně se dostalo do programu ODS poté, co ji americký „ředitel pro rekonstrukci“ Paul Bremer prosadil pro Irák, dle jeho vlastních slov „když Bagdád ještě hořel“?

THOMAS FRANKE

CITÁTY MĚSÍCE:

"Bavme se méně o personáliích a více o věčných tématech!" předseda KDU-ČSL Jiří Čunek

"Chceme více senátorů, proto musíme brát Senát vážně." senátor Vlastimil Balín za KSČM

Jsme aktivní v hnutí proti základnám USA

Organizujeme protesty proti Bushově "nekonečné válce"

Jsme aktivní v hnutí proti globalizaci korporací

Jsme proti školnému, deregulaci nájemného, sociálním škrtům

Za čím stojíme

Proti kapitalismu

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracující většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejich výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948-89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

Za socialismus zdola

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhujeme systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

Solidarita

Usilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracujících tříd a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

Revoluční organizace

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracující třídy, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracující třídy – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

www.socsol.cz

ZDOLA PROTI GLOBÁLNÍMU KAPITALISMU

- Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách
- Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

E-mail:.....

Vyplněný ústřížek pošlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6.

**PŘIDEJTE SE
K SOCSOL!**

Boj za práva dělníků v čínských městech

O brutálním útlaku dělníků, který se skrývá za ekonomickou prosperitou, píše Tim Shepherd.

V jihočínském městě Shenzhen, které je jedním z center ohromujícího čínského ekonomického růstu, hovořil 20. listopadu odpoledne dělnický aktivista Huang Quingnan se svým přítelem před jeho obchodem. Záhy se k němu přiblížili dva mladí muži, z nichž jeden byl ozbrojen mačetou. Z následující bitky Huang vyvázl s tak těžkými zraněními, že lékaři očekávali, že přijde o nohu.

Huang řídí organizaci, která poskytuje služby dělníkům vedoucím spory se svými zaměstnavateli. Poskytování právního poradenství, založeného na principu „zaplat kolik můžeš“, dělníkům, kteří se domáhají proplacení zatím nevyplacených mezd či kompenzací za pracovní úrazy, mu vytvořilo mocné nepřátele z řad vedoucích továren a různých „zainteresovaných stran“.

Dělnická větev stále sílí cího čínského hnutí za lidská práva je známa jako „wei quan“ (doslova „podporovat práva“). Lidé, kteří jsou v hnutí aktivní, však musí čelit

stále rostoucí míře útoku.

13. listopadu byl napaden další aktivista bojující za dělnická práva, Li Jinxin. V důsledku svých zranění zůstává hospitalizován. Násilí tak stojí v pozadí čínského „ekonomického zázraku“, v jehož důsledku je v Číně rozdíl mezi bohatými a chudými jeden z největších na světě.

Li vypomáhal v právnícké firmě, která se specializovala na práva dělníků. Po schůzce s „klientem“ mimo prostory kanceláře byl unesen a při následném krutém a dlouhotrvajícím bití mu byly zlomeny obě nohy.

Vzestup Číny na pozici „továrny světa“ je založen především na vykořisťování více než 100 milionů vnitřních uprchlíků, kteří opouštějí chudé zemědělské oblasti, aby pak pracovali v továrnách a na stavbách v prosperující východní Číně.

Zadržení

Jejich „status obyvatele“ ve městech je podobný ja-

ko postavení zahraničních dělníků v Německu - smějí zůstat na území města pouze tehdy, mají-li práci. Pokud jsou venkovští imigranti zadrženi policií bez příslušných dokladů, pak jsou, obvykle po patnáctidenním pobytu ve vězení, přepraveni domů. Toto opatření se samozřejmě velmi hodí zaměstnavatelům, aby mohli udržovat mzdy na nízké úrovni a dělníky v de-fenzivě.

Huang, Li a další aktivisté věnovali mnoho úsilí propagaci obsahu nového pracovního zákona, který vstoupil v platnost 1. ledna. Jedním z jeho pozitivních rysů je, že zaměstnavatelům ztíží propouštění pracovníků.

Zákon byl prosazen navzdory intenzivnímu a trvalému odporu nadnárodních společností, vedených Americkou obchodní komorou, která vyhržovala stáhnutím investic. Kompromisní koncept byl nakonec přijat Národním lidovým kongresem – čínským nevoleným parlamentem. Zaměstnavatelé byli ujištěni, že zákon bude uplatňován volně, v neposlední řadě proto, že jediná legální čínská odborová organizace je ústavou zavázána podporovat vedoucí roli komunistické strany.

Zatímco toto spojení dává odborům značný vliv na navrhování zákonů, nemají prakticky žádný vliv na pracovištích. Místní vládní úředníci často mají společné zájmy s kapitalisty a zajistí, že „odborníci na úrovni firem“ jsou řízeny managementem nebo jeho loutkami.

Vzácné případy, kdy odboroví vůdci jednájí v zájmu zaměstnanců, vedou k jejich propuštění nebo přeložení.

Pokud se dělníci organizují mimo tradiční odbory, jsou vystaveni zatýkání a věznění.

Ačkoli v Číně není žádné právo na stávkou a veřejné shromažďování je zakázáno, došlo ke značnému zvýšení stávkové aktivity – dělníci využili nedávného nedostatku pracovních sil a stále vzrůstajícího uvědomování si práva na včasné vyplácenou minimální mzdu.

Nezávislé odbory jsou zakázány, avšak dělníci formují městské organizace, které jsou někdy schopny organizovat stávky. Případů, kdy se tato sdružení sjednocují ke stávkovým akcím, je stále více.

Bojovní

Od roku 2004 byla shen-ženská vláda dvakrát donucena zvýšit minimální mzdu, aby uklidnila bojovou atmosféru. Dělníci jsou také stále více odhodláni se s kapitalisty soudit a to již vedlo k několika důležitým vítězstvím.

Nedávné útoky na dělnické aktivisty jsou pouze součástí obecného úsilí bohatých a mocných zajistit, aby jejich zisky nebyly ničím ohrožovány. Je jen otázkou času, kdy nějaký útok skončí smrtí. Aktivisté velmi často dostávají anonymní hovory se stále stejnou zprávou: „Přestaň hájit práva dělníků, nebo tě zabijeme“.

Mezitím Huang Quingnan leží v nemocnici a musí zaplatit lékařský poplatek ve výši nejméně 10 000 dolarů. Odbory a dělnické organizace proto připravily fond solidarity.

PŘEKLAD VÍTĚZSLAV LAMAČ

Předplatte si Solidaritu

- Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč (včetně poštovného - dotujeme polovinu).
- Distribuční předplatné - chci si předplatit exemplářů časopisu na prodej ve svém okolí.

Jméno:.....

Adresa:.....

Telefon:.....

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita, Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz. Info: 775205682